

יבוא, יצוא ומה שביניהם סקירות וחידושים בענייני חוק ומשפט

עו"ד גיל נדל, ראש תחום יבוא, יצוא וסחר בינלאומי במחלקת מיסים ותגמול בכירים

הרפורמה האחרונה בפיקוח על היצוא מארה"ב

עו"ד מרקוס כהן ועו"ד גיל נדל

בדיוק כשהייתם בטוחים שסוף כל סוף הבנתם את כל הדרישות הבירוקרטיות הנחוצות על מנת להשיג פריטי היי-טק מארצות הברית, נשמט השטיח החוקי מתחת לרגליכם. הסיווג של מוצרים רבים השתנה, וכך גם הדרך שבה מוצרים רבים מוגדרים. סוגים חדשים של רישיונות מרשויות רגולטוריות שונות עשויים להידרש, או שיכול להיות שמדובר בחריגים לרישיון, או שאולי הרישיונות אינם נחוצים כלל. תוהו ובוהו זה של מילוי הדרישות הוענק על ידי הבית הלבן מתוך ניסיון רצון טוב להגביר את הבהירות רגולטורית.

התיקון המקיף של כללי היצוא מארה"ב והליכי הרישוי, הידועים כרפורמת הפיקוח על הייצוא (Export Control Reform – ECR), חגג כבר יום הולדת שמיני ועדיין סופו לא נראה באופק. הרעיון הבסיסי הוא לפשט ולייעל את משטר הפיקוח על הייצוא מארצות הברית.

מחלקת המדינה של ארה"ב מסדירה את ייצוא הפריטים הצבאיים באמצעות תקנות תעבורת הנשק הבינלאומיות (International Traffic in Arms Regulations – ITAR) ומחלקת המסחר מסדירה את ייצוא הפריטים בעלי שימוש כפול באמצעות תקנות מינהל הייצוא (Export Administration Regulations – EAR). ל-ITAR ול-EAR יש רשימות שונות של פריטים האסורים לייצוא – רשימת התחמושת של ארה"ב (US Munitions List – USML) ורשימת הפיקוח על הסחר (Commerce Control List – CCL) בהתאמה. אולם, שתי רשימות אלו שונות זו מזו מאד מבחינת המבנה שלהן והן כוללות תיאורי מוצר והגדרות בלתי תואמים, או חופפים. בו בזמן, קיימות תכניות אכיפה וענישה המנוהלות על ידי מחלקת האוצר של ארה"ב באמצעות מספר רב של תקנות וחיקוקים (הנקראים יחד תקנות הפיקוח על נכסים זרים – Foreign Assets Control Regulations או FACR).

מאז התחלת השימוש בהן, היו תקנות ה-ITAR, ה-EAR וה-FACR שונות זו מזו בבסיס החוקי שלהן, במשטרי הרישוי, בפלטפורמת היישום, ובהוראות הענישה, ואפילו נאכפו על ידי רשויות חוק פדרליות שונות. על כן, מערכת הפיקוח על הייצוא מארה"ב הייתה נתונה לביקורת מצד מחוקקים בארה"ב, יצואנים ויבואנים, שטענו כי היא מחמירה שלא לצורך, אינה מדויקת דיה, מסורבלת, מיושנת, ובלתי יעילה. בשל כך, ארגון מחדש מקיף של המערכת הרגולטורית היה צריך להתרחש לפני זמן רב.

מאז 2009, החל הבית הלבן ביוזמת ECR מקיפה על מנת להתיר את הסבך הרגולטורי, בהתבסס על יצירת ארבעת הבידולים שלהלן:

- קביעת רשות יחידה לרישוי ופיקוח על הייצוא עבור פריטים בעלי שימוש כפול, ייצוא תחמושת, וחרמים שהוטלו על ידי משרד האוצר ;
- הצגת רשימה יחידה ומאוחדת לפיקוח על הייצוא ;
- הקמת רשות אכיפה יחידה ; וכן
- יצירת מערכת יחידה ומשולבת פלטפורמת רישוי.

המערכת המוצעת קיבלה שבחים מיד והוכרזה כתכנית נפלאה, אך במשך יותר משש השנים שעברו מאז שהוצגה, אף אחד מהבידולים שהוצעו לא יושמו. הפרדת העניינים השונים סבלה ממחלוקות בין הרשויות ומקרבות על שטחי הרגולציה. כתוצאה מכך, יוזמת ה-ECR הביאה למצב שבו נעשה שינוי קטן בלבד ב-USML וב-CCL ; שניהם במונחים של העברת פריטים מרשימה אחת לאחרת והרמוניזציה של מספר הגדרות מפתח, כגון "מעוצב במיוחד". אולם, התערבות זו כבר יצרה בלבול בתכניות העמידה בדרישות הסחר של יוצאנים ויבואנים, שכן חברות מתקשות לסווג מחדש מוצרים שאותם הן משיגות מארצות הברית כבר במשך עשרות שנים.

עד כה, עשרות סוגי מוצרים עברו משמונה-עשרה מתוך עשרים ואחת הקטגוריות של ה-USML למשכנן החדש בכל עשר הקטגוריות של ה-CCL. בעקבות "הכלל הגדול" של ה-16 באפריל 2013, הוקצו מספרי סיווג חדשים לפיקוח על הייצוא – "סדרת ה-600" – על מנת להכיל את פריטי ה-USML שהועברו ל-CCL.

הסיווגים של סדרת ה-600 החדשה מאלצים חברות ישראליות לבחון מחדש את המפרטים הטכניים של פריטים שמקורם בארה"ב. בנוסף, חברות ישראליות עומדות בפני אתגרים רבים של ארגון מחדש של נהלי הסחר שלהן לאור סוגים חדשים של יישומי רישוי וסוגים שונים של מגבלות סחר. בנוסף, הסכמי סיוע טכני והסכמי רישוי ייצור קיימים צריכים להיבחן בהקשר של השינויים שבוצעו ב-ECR.

למרות זאת, יש יתרונות משמעותיים לתהליך ה-ECR. המעבר של פריטי USML ל-CCL לעיתים מפחית את עומסי הרישוי וכן מציע את האפשרות להשתמש בחריגי הרישוי ; כלומר, פריטים שבעבר היו כפופים לבחינת רישוי קפדנית מצד מחלקת המדינה, כעת יכולים להיות מיוצאים ללא כל רישוי שהוא. בנוסף, בכפוף לבחינתו של פריט שמקורו בארה"ב תחת ההגדרה המחודשת של "מעוצב במיוחד", פריטים מסוימים שבעבר נכללו ברשימת ה-USML ניתנים כעת לייצוא מארה"ב ללא כל הרשאה מצד ממשלת ארה"ב. הרפורמה מספקת הזדמנויות לחברות ישראליות אם הן יהיו מסוגלות לתפוס את מלוא ההשפעה של הארגון מחדש של ה-ECR, ולהבין את ההשלכות שיש לכך על העסק שלהן.

עו"ד מרקוס כהן משרד עורכי הדין סנדלר, טרוויס ורוזנברג (ST&R), וושינגטון, מתמחה בדין האמריקאי הנוגע לפיקוח על הייצוא ומייעץ לארגונים ולחברות בתחומים אלה. פרטי קשר : Mcohen@strtrade.com

עו"ד גיל נדל מתמחה בדיני יבוא, יצוא, סחר בינלאומי ושילוח בינלאומי, ועומד בראש תחום הייבוא והייצוא במחלקת המסים במשרד גולדפרב זליגמן ושות'. למידע נוסף : Gill.Nadel@goldfarb.com

* * *

הסקירה לעיל הינה בבחינת תמצית. המידע הכלול בה נמסר למטרות אינפורמטיביות בלבד ואין במידע כדי להוות ייעוץ משפטי. לקבלת פרטים נוספים, אנא פנו לעו"ד גיל נדל - ראש תחום יבוא, יצוא וסחר בינלאומי במחלקת מיסים ותגמול בכירים. בדוא"ל Gill.Nadel@goldfarb.com ו/או בטלפון 03-6089979.